

Baggrund

Færre afstammingsfejl med bedre arbejdsgange

En spørgeskemaundersøgelse viser, at kun 40 procent af kalvene er øremærket og registreret, når de forlader kælvningsboksen. Bedre fokus på kælving bør løfte dette niveau.

Af Anders Fogh, Kevin Byskov og Uffe Lauritsen, VFL, Kvæg

I en undersøgelse af afstammingsfejl i malkekvægsbesætninger er det fundet, at en stor andel af de fødte kalve ikke har den far og mor, som de er registreret med på Kvægdata-

sen. Ved langt størstedelen af disse fejl er både mor og far forkerte. Det betyder, at det ikke skyldes fejl ved inseminering, men i stedet fejl i forbindelse med mærkning og registrering af kalvene i besætningen.

Med gode arbejdsgange burde andelen af afstammingsfejl

kunne nedbringes. Vi har derfor i en spørgeundersøgelse forsøgt at afdække procedurerne for mærkning og registrering i et stort antal malkekvægsbesætninger.

Ud fra svarene i spørgeundersøgelsen er ikke muligt entydigt at fastslå årsagerne til

afstammingsfejl, men det er muligt at finde indsatsområder, som kan forbedres i mange besætninger.

Kælvinger skal ske i kælvningsboks

Man skal grundlæggende sørge for at have en god styring

Den Europæiske Union ved Den Europæiske
Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet
for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget
i finansieringen af projektet.

En måde at fastlægge
relationen mellem ko og
kalv er ved at observere
kælvningens forløb.
Arkivfoto: Jens Tønnesen.

omkring flytning af højdrægtige køer og kvier, så flest mulige kælvninger foregår i kælvningsboksen.

Undersøgelsen viser nemlig, at i en del besætninger sker nogle af kælvningerne ikke i kælvningsboks på trods af, at der findes en kælvningsboks.

I stedet kælver kvier og køer eksempelvis på marken eller i sengebåsen. Dette bør ikke direkte have betydning for korrekt mærkning og registrering, men det kan måske betyde, at de sædvanlige procedurer omkring kælvning ikke bliver gennemført og dermed indirekte give flere afstammingsfejl.

Fejl uafhængig af besætningsstørrelse

Spørgeundersøgelsen viser også, at lidt over halvdelen af besætningerne med kælvningsboks har enkelt kælvningsbokse, mens resten har fælles kælvningsbokse.

Der er en tendens til, at større besætninger oftere har fælles kælvningsbokse end mindre besætninger. Med flere kælvninger og mange køer i kælvningsboksen kunne man tro, at der sker flere mærknings- og registreringsfejl i besætninger med fælles kælvningsboks.

Undersøgelsen af afstammingsfejl viser dog, at der sker mange fejl i begge typer besætninger.

Man bør derfor se på procedurerne for øremærkning og registrering i sin egen besætning og kritisk overveje, om man skal stramme op.

Man skal samtidig være opmærksom på, at tiltag ofte af-

hænger af hvilken typen kælvningsboks, man anvender.

Fastlæg relation ved observation

Hvis kalv eller ko flyttes før mærkning, kan dette give fejl. Så man skal holde styr på hvilke mødre og kalve, der hører sammen uden at kunne bruge koen som hjælp til at 'vise' sammenhængen. Der er således en risiko for, at man sætter et forkert øremærke i kalven. Derfor skal man øremærke, mens ko og kalv stadig er i kælvningsboksen.

Undersøgelsen viser, lidt overraskende, at det kun er i 40 procent af besætningerne, som deltog i spørgeundersøgelsen, hvor alle kalve er øremærket, når koen eller kalven forlader kælvningsboksen.

I nogle besætninger kan man nedbringe andelen af fejl i afstamningen ved at øremærke umiddelbart efter kælvning. Men uanset hvor hurtig man er til at øremærke, vil der være tilfælde, hvor man alligevel er i tvivl.

Lidt over halvdelen af besætningerne angiver, at de i tvivlstilfælde fastsætter afstamningen ved at finde ko og kalv, som ligner hinanden. I de resterende besætninger sættes kalve og mødre tilfældigt sammen, foretager forældreskabs-

test, eller der gøres en ekstra indsats for at finde de rigtige mødre til kalvene.

Den mest korrekte afstamning får man ved at bruge tid på at observere køer og kalve i kælvningsboksen eller alternativt ved at foretage forældreskabstest.

Enkeltkælvningsbokse bør lette mærkning

I besætninger med separat kælvningsboks kan konsekvent øremærkning i kælvningsboksen umiddelbart efter kælvning nedbringe andelen af afstammingsfejl, fordi man i denne type kælvningsboks som udgangspunkt er sikker på, at man kender den rigtige mor til kalven.

Spørgeundersøgelsen viser, at det kun er i 40 procent af besætningerne, hvor alle kalve er øremærket, når koen eller kalven forlader kælvningsboksen.

Foretag registrering samtidig med øremærkning

Den mest sikre registrering foretages så tæt på kælvning som muligt, altså samtidig med øremærkning, mens ko og kalv stadig er i kælvningsboksen.

Især i større besætninger, men også i mindre besætninger, er flere personer ofte involveret i arbejdet med mærkning, registrering og flytning af kalve.

Det er derfor vigtigt at have en sikker måde, at dokumentere sammenhængen mellem numre på mødre og kalve fra kælvningsboksen og helt til kalven er registreret i Dyreregistrering.

Spørgeundersøgelsen viser, at der bruges forskellige metoder til at overlevere sammenhænge eksempelvis whiteboard, sms, lister eller mundtlig overlevering. Alle metoder er gangbare, så længe det gøres systematisk med en minimal risiko for fejl.

Øremærk kalven umiddelbart efter kælvningen er afsluttet. Og registrer herefter. Arkivfoto: Jens Tønnesen.